

Lassított érverés

Miként dobban a szív, úgy káprázik a szem. A pillanat, amelyen parttalanul ívelt át a kongótéglák harangszóba ágyazott éneke, csupán Rideg Alajos retinájába égette be mozdulatlan-ságát, hogy ismétlődő álmai onnét évek múltán is részletgazdag pompájában hívják elő újra és újra. Rideg Alajos muzsikus volt, úgy tartotta magáról, hogy egy kicsit zeneszerző is, de élményei ennek ellenére mindig képekben rögzültek, panorámás látványokat komponált belőlük, nem pedig zeneműveket. Nem is a szimfóniák ideje járt abban az időben, ha zenei műszóval kellett volna Alajosnak leírnia saját korát, a rapszodián kívül nem jutott egyéb találó kifejezés eszébe. Nem volt ritmusa a világnak, minden csak úgy jött, áramlott, robbant, vagy fölbukkant a semmiből, a világ jelenének elmondásához hiányzott az összhang, a kompozíció csak bicsaklott, meglódult, majd képtelen volt önmagát értelmezni, s behorpadt, akár egy bádoglavór, amit Rideg Alajos bádogosmester nagyapjához hozott át a Szibériát kétszer is megjárt Kotek szomszéd foltozásra, hogy az edényt bár a baromfi itatására alkalmassá tegye, mert a tyúk, a kacsa, a gyöngyös még hagyján, de a libák nem bírnak magukkal, szétrágtak minden eléjük kerülőt, így az itatóvályút is, amiből Irma meg Vilma, a két gyapjas birka is szomját oltotta a lábasjóság mellett. Kotek szomszéd, aki kétszer is hazagyalogolt Szibériából, pedig idehaza a házsártos feleségén, meg a majdnem a gypszélen, Cigány Jocó putrija mellett álló házacskáján, baromfiján kívül aligha volt miért ilyen kalandra vállalkoznia.

Sophie Maria Josephine Albina Chotek Gräfin von Chotkowa und Wognin biztosan genetikai kapcsolatban állhatott az Idősebb Kovács Gyula utca 17-es számmal szembeni házában lakó Kotek családdal, akiknek a kertje szinte leszakadt a dombról, ott lehetett volna nagyokat szánkázni, vagyis ródlizni, miként az utca

páratlan számú házaiban lakók emlegették a nagy lesiklások után átázott cipőben, átizzadt ruhában hazatért lurkók szórakozását. A ródlis múlt kapuja. Legalábbis Rideg Alajos előtt mint-ha dohos pince ajtaja csapódott volna föl a szó előbukkanását követően, Lakatos nagyapja, aki neve ellenére nem volt cigány, s innét már tudjuk, az anyai nagyapáról van szó, aki bádogosként szerette volna leélni életét, akarata ellenére belekóstolt a történelem keserű vizébe, krisztusi korában, harminchárom évesen tartalékos katonaként fogságba esett, munkatáborba hurcolták. Valami nagyon hasonló történt egy emberöltő múltán unokájával, Rideg Alajossal, akit úgyszintén tartalékosként szólított magához a sereg, ugyancsak harminchárom esztendősen, egy évvel apja halálát követően, hogy szemléltesse előtte a halál reprezentatív módozatait.

Alajos a bogyfák alatt, a megmosolyogtató grimaszokat vágó lovat figyelve vagy negyven évet zuhant hanyatt az időben. Érverése lelassult, elalélt a déli verőn, gondolhatta volna bárki, ha figyeli. Emlékezett. Számára az emlékezés nem adatokat, időpontokat, neveket jelentett, emlékei hatalmas tablókön jelentek meg, s a jelenvaló látványokat az elvetélt zeneszerző újra komponálta, de már a filmrendező szemével. A gyermeki memóriában lehorgonyzott jelenetet újra és újra történetekbe ágyazva idézte meg.

Kotek szomszéd télen járt át a bádogos szomszédhoz. Este, amikor a műhelyben kialudt a faszén a forrasztópákák alatt a letkohlnis kályhában, a konyhában a Plamen tűzhelyben is már éppen csak hogy pislákkolt a parázs, a hálósobában viszont lobogott-dobogott a fűrészporról megtömött dobkályha, amit majd Kotek szomszéd halála után egy 4-es számú Kraljica peći öntöttvas kályhára cserél a bádogos család maradáka. Nézték a tévét, de leginkább azon igyekeztek, hogy az antennakábelt sztaniolpa-

pírral és csíptetővel manipulálva élvezhető képet varázsoljanak a képernyőre. Eme mesterkedés a bádogsmester feleségének feladata volt, aki imádta a hírközlés minden újkori médiumát, az elemre működő rádiók tucatjait tartotta készletben komódokban, fiókokban, asztalokon. S amíg keze alatt surrant a Galeb csokoládéről lehántott alumíniumhártya, Kotek szomszéd is alumínium dózniját csörgette, felnyitotta, majd lecsukta fedelét, de soha nem gyújtott rá, Rideg Alajos nem is látta dohányozni soha, noha fogyott a dobkályhán forralt bor, meg az udvarban álló fáról szüretelt eper adta pálinka. A dózni a kétszeres szibériai fogság emléke volt. Lakatos nagyapa is maga készítette dísz tárgyakat hozott, vagy küldött haza a haláltáborból.

Kotek szomszéd bizonyára ismerte származását, de arról fogalma se volt, hogy Zsófiaként emlegetett névrokonát, aki mellesleg ugyanúgy március elsején született, mint Rideg Alajos, csak még 1868-ban, 1914. június 28-án Sarajevóban ágyékon lőtte a Mlada Bosna húszéves aktivistája, aki állítása szerint csupán Ferenc Ferdinándra célzott, de pisztolyával mégis a nagyasszony méhében durrantott, és a szomszédnak arról se volt fogalma, hogy talán

ezen Chotek család távoli leszármazottjaként sínylődött kétszer Szibériában, mintha bosszút szeretett volna állni a császári helyett diákgyólyóval halálra ketyintett grófnő élete elvesztéséért.

Mondta volna történetét Kotek szomszéd a dobkályha mellől, idegesen babrálta az üres dohányszelencéjét, de nem volt kinek. Egyedüli hallgatója Lakatos nagyapa lehetett volna, de ő sokkal kíméletlenebb emlékeket raktározott el lassított érverésébe. Foldozta a bádog- és alumíniumlavórokat, januárban pisztolyával fejbe lőtte az ólban nevelt hízót, majd bemenekült a konyhába, amíg a böllér kiengedte a disznó vért. Túl sok volt a halál diadalittas anygala által feltekereselt emlék.

Rideg Alajos rosszul volt a vér, a nyers hús láttán, apja egy vérvételen elájult.

Hogyan maradhatott életben egy ilyen nyápic família? Rideg Alajos a bogoyfák árnyékában a szomszédos asztalra tekintett, a kék vászonterítőn álló kelyhek elveszítették hamvasságukat, a fagyalt ocsmány masszává olvadt. Pedig még kettőt se dobant a szívem, gondolta Alajos, fizetett, búcsút vett a társaságtól és elindult a temető felé.

